Dosarul nr. 3-819/2024
2-24019257-12-3-19022024

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

06.11.2025 mun. Chişinău

Judecătoria Chișinău (sediul Rîşcani)
Instanța compusă din :
Președintele ședinței, judecător specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ Igor Barbacaru
Grefier Versavia Șumilin

examinând în ședință publică, acţiunea de contencios administrativ, înaintată de către SRL „Igan-Grup" împotriva Ministerului Culturii, persoană terță Primarul mun.Bălți, cu privire anularea actului administrativ,

c o n s t a t ă:

La 19.02.2024, SRL „Igan-Grup" s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Culturii al Republicii Moldova, persoană terță Primarul mun.Bălți, solicitînd :

- Anularea ordinului Ministrului Culturii nr.366 din 19.12.2023 „Cu privire la retragerea avizului Ministrului Culturii nr.04/2/-09/1492 din 15.07.2022 (COD:PE 10/08-24.06.2022)" și răspunsul Ministerului Culturii al RM nr.8/5-09/144 din 17.01.2024, deoarece sunt nefondate.

În motivarea acțiunii s-a invocat următoarele : prin pct.2) din dispoziția Primarului municipiului Bălți nr.380 din 15.12.2023 a fost suspendată autorizația de construire nr.167 din 05.06.2023 pe un termen de 90 zile. Drept temei pentru suspendare, a constituit încălcarea gravă de către beneficiar SRL „Igan-Grup" a prevederilor art.23 din Legea nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție. Primarul a motivat emiterea dispoziției și anume la pct.3), pentru a nu pune în pericol integritatea clădirii din str.Ștefan cel Mare și Sfânt 57 – „Casa de raport - Sediul Serviciului Pază de Stat" înscrisă în Registrul monumentelor municipiului Bălți de importanță locală. O altă motivare a suspendării este pentru a nu pune în pericol viața cetățenilor.

La 27.12.2023, reclamanta a recepționat dispoziția Primarului municipiului Bălți nr.393 din 26.12.2023 prin care a fost retrasă autorizația de construire nr.167 din 05.06.2023. A fost abrogat pct.2) din dispoziția Primarului municipiului Bălți nr.380 din 15.12.2023.

Dispoziția Primarului municipiului Bălți nr.393 din 26.12.2023 este întemeiată în baza ordinului Ministrului Culturii nr.366 din 19.12.2023 prin care a fost retras avizul eliberat de Ministrul Culturii nr. 04/2/-09/1492 din 15.07.2022.

La 20.12.2023, a recepționat ordinul Ministerului Culturii al RM nr.366 din 19.12.2023 prin care a fost retras avizul eliberat de Ministrul Culturii nr. 04/2/-09/1492 din 15.07.2022. Acest Ordin a fost contestat prin cererea prealabilă din 26.12.2023.

Prin răspunsul Ministerului Culturii al RM nr.8/5-09/144 din 17.01.2024 a fost respinsă cererea prealabilă din motiv că este nefondată, fiind reluată o motivare similară din ordinul Ministerului Culturii

al RM nr.366 din 19.12.2023. Răspunsul a fost recepționat la 17.01.2024, din acest moment reclamanta are posibilitatea de a depune prezenta acțiune.

Argumentele invocate în actele sus-menționate sunt nefondate, în contradicție cu legislația în vigoare. SRL „Igan-Grup" este proprietara terenurilor nr. cadastral 0300304.802, 0300304.827 din str.Ștefan cel Mare 65. Dreptul de proprietate a fost dobândit în baza contractului de vânzare-cumpărare nr.2149 din 18.06.2015, încheiat în urma licitației din 10.06.2015. În preajma acestor terenuri se află clădirea din str.Ștefan cel Mare 57 – „Casa de raport - Sediul Serviciului Pază de Stat" înscrisă în Registrul monumentelor municipiului Bălți de importanță locală.

SRL „Igan-Grup" și Primăria municipiului Bălți au încheiat un contract de societate civilă din 21.04.2023, prin care părțile s-au angajat să lucreze împreună în scopul construcției unui obiect comercial cu dispeceratul transportului public pe adresa mun. Bălți str. Ștefan cel Mare nr.65, iar toate cheltuielile urmează a fi suportate de SRL „Igan-Grup". În baza certificatului de urbanism nr.72 din 21.02.2019, a fost întocmit proiectul de execuție, a fost obținut avizul Ministrului Culturii nr.04/2-09/1492 din 15.07.2022, a fost eliberată autorizația de construire nr.167 din 05.06.2023.

În termenul stabilit de actele permisive, au fost inițiate lucrările de construcție, a fost săpată groapa de fundație. Prin ordinul Ministrului Culturii nr.366 din 19.12.2023 prin care a fost retras avizul eliberat de Ministrul Culturii nr. 04/2/-09/1492 din 15.07.2022, iar Primarul municipiului Bălți a sistat și a retras autorizația de construire nr.167 din 05.06.2023. Actele administrative de suspendare și revocare a autorizației de construire nr.167 din 05.06.2023 sunt contestate la Judecătoria Bălți sediul Central.

Susține reclamanta că ordinul contestat este bazat pe presupuneri de genul „intervențiile efectuate asupra solului și a subsolului de pe adresa m.Bălți, str.Ștefan cel Mare, 65 ar putea prezenta pericol pentru monumentul de importanță locală din m.Bălți, str. Ștefan cel Mare, 65 ".

Proiectul a fost depus în original, contrar afirmațiilor menționate în ordinul contestat.

Certificatul de urbanism este valabil doar pentru faza elaborării proiectului. După elaborarea acestuia, certificatul de urbanism pierde valabilitatea și importanța juridică, iar autorizația de construire este valabilă și a fost prezentată la dosar.

Invocă reclamanta că Consiliul monumentelor istorice nu are competență de a se pronunța în privința retragerii Avizului nr. 04/2/-09/1492 din 15.07.2022, fiindcă este un monument de importanță locală, ci nu republicană. Conform pct. 12 spb. 8) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, Consiliul Național al Monumentelor Istorice avizează (examinează) documentațiile privind intervențiile asupra imobilelor situate în zonele de protecție a monumentelor istorice, în zonele construite protejate și zonele de protecție a acestora, pentru care nu există regulamente de construcție aprobate. Această normă invocată în răspunsul Ministerului Culturii, nu este aplicabilă prezentei spețe, fiindcă nu este cazul unei intervenții în privința unei construcții existente, ci edificarea unei construcții noi. Această normă nicidecum nu abilitează Consiliul examinarea documentației de proiect a construcțiilor din apropierea monumentelor istorice de importanță locală.

Proiectul de execuție a fost semnat de un arhitect autorizat. SRL „Igan-Grup" a prezentat toate actele necesare pentru emiterea autorizației de construire. Potrivit art. 12 alin.(1) din Legea nr.163 din 09.07.2010, solicitarea altor documente decât cele prevăzute de alin.(1) nu se admite.

SRL „Igan-Grup" deja a inițiat lucrările și a suportat cheltuieli enorme pentru eliberarea terenului, strămutarea rețelelor de comunicație, săparea gropii de fundație, evacuarea pavilionului dispeceratului „Direcției Troleibuze Bălți" și oferirea unui pavilion nou pentru ÎM „Direcția de Troleibuze".

Potrivit art.23 din Legea nr.163 din 09.07.2010, obligația de informare în termen de 10 zile a Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor nu este aplicabilă acestui caz. Potrivit pct. 12 alin.9)

din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73/2014, Consiliul avizează documentațiile privind amplasarea unor construcții noi în limitele zonelor de protecție a monumentelor istorice de categorie națională.

În autorizația de construire nu este închisă obligația de informare în termen de 10 zile a Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor, ce ar trebui să fie expres prevăzut în cazul dacă urma de a fi informată Agenția.

În baza demersului SRL „Igan-Grup", a fost întocmit de către Expertul Judiciar Achimov Anatolie, Raportul de expertiză extrajudiciară nr.022 din 06.02.2024. În concluzii, expertul a răspuns la patru întrebări după cum urmează :

1.Corespunde, sau nu, normativelor în construcție proiectul de execuție a beneficiarului SRL „Igan-Grup", „obiectul comercial cu dispeceratul transportului public" ?

Proiectul de execuție nr.03-19, a obiectivului „obiect comercial cu dispeceratul transportului public din str. Ștefan cel Mare și Sfînt nr.65 din or. Bălți", compus din compartimentele plan organizare a lucrărilor de construcții (OLC), plan general (PG), Soluții arhitectural constructive (SAC), elaborat de SRL "Vladmih-Company", corespunde modului de amplasare, amenajare a regimului arhitectural-urbanistic, al Certificatului de urbanism pentru proiectare nr.72 din 21.02.2019, și respectă normele tehnice de amplasare, procentul de ocupare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului, normele sanitare, anti incendiare și modului de autorizare, avizare și verificare a lucrărilor de proiectare corespunzător Legii nr. 835 din 17.05.1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului și Legii 163 din 09.07.2010 „privind autorizarea executării lucrărilor de construcții".

2. Executarea construcției „obiectului comercial cu dispeceratul transportului public", în baza proiectului, prezintă sau nu, riscuri care ar putea influența, conform normativelor existente, portanța construcției învecinate din str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.57- monument istoric de importanță locală?

Metodele de executare, amplasare, edificare, a lucrărilor constructive corespunzător Proiectul de execuție nr.03-19, a obiectivului „obiect comercial cu dispeceratul transportului public din str. Ștefan cel Mare și Sfînt nr.65 din or. Bălți" în baza graficului de executare a lucrărilor constructive a bunului imobil „Bun viitor" și contractul de antrepriză nr.25/08-A din 25.08.2023 încheiat între SRL „Igan Grup" și SRL "Nord-Edelfin", nu poate afecta sau provoca careva riscuri ce ar deteriora/avaria bunul imobil din vecinătate cu adresa or. Bălți, str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.57- monument istoric de importanță locală.

3. Groapa de fundație, cu laturile neconsolidate, executată în baza proiectului de execuție, fără executarea fundației construcției va prezenta sau nu, pericol pentru portanța construcției învecinate?

Finalizarea lucrărilor constructive la etapa lucrări de terasament (săpare) și lucrări de betonare a carcasei fundamentului pînă la ciclului 0 corespunzător graficului de executare a lucrărilor constructive a bunului imobil „Bun viitor" și contractul de antrepriză nr.25/08-A din 25.08.2023 încheiat între SRL „Igan Grup" și SRL „Nord-Edelfin", evită pericolul de tasare sau prăbușire a pantelor excavate. Stoparea sau nefinalizarea lucrărilor poate crea impact negativ atât asupra locației amplasării bunului imobil „bun viitor" cît și afectarea bunurilor imobile învecinate și anume prin acumulările de ape produse în urma precipitațiilor abundente.

4. Va influența negativ, sau nu, fațada „obiectului comercial cu dispeceratul transportului public" asupra fațadei construcției învecinate din str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.57-monument istoric de importanță locală?

Corespunzător situației de facto și potrivit actelor permisive cu privire la edificarea bunului imobil „Bun viitor" pe suprafața terenului cu adresa str. Ștefan cel Mare și Sfînt nr.65, or. Bălți, elaborate și emise corespunzător prevederilor Legii nr.163 din 09/07/2010, privind autorizarea executării lucrărilor de

construcție, modul de edificare și exploatare în perspectivă a bunului imobil, obiect comercial cu dispeceratul transportului public, nu atentează construcțiile din vecinătate și îndeosebi construcția cu adresa str. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.57 - monument istoric de importanță locală.

Soluția arhitectural - constructivă, elementele de construcții propuse, evaluările calitative și sondajelor efectuate asupra Proiectului de execuție nr.03-19, a obiectivului „obiect comercial cu dispeceratul transportului public din str. Ștefan cel Mare și Sfînt nr.65 din or. Bălți", constată că edificarea lucrărilor constructive, se încadrează eficient în silueta urbei, situația arhitectural -urbanistică, amenajării teritoriului și asigurării funcționării și dezvoltării acestora, ceia ce denotă că din punct de vedere tehnic nu creează impedimente modului de amplasare și dezvoltare a cartierului rezidențial al sectorului și nu atentează construcțiile din vecinătate.

În drept, își întemeiază reclamanta cererea în baza prevederilor art. 166 CPC RM, art.224 alin.(1) lit.a) Cod administrativ RM, art. 11 alin.(1) lit.a) Legii nr.160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, pct.12 alin.9) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.73/2014.

Pîrîtul – Ministerul Culturii al RM, la 26.06.2024 a depus referință aferentă cererii de chemare în judecată, solicitând respingerea acesteia ca fiind neîntemeiată (f.d. 68-72).

În şedinţa de judecată de examinare şi soluţionare în fond a acţiunii, reprezentantul reclamantei SRL „Igan-Grup", avocatul Nicolae Dodon, a solicitat admiterea acțiunii pentru motivele invocate în cererea de chemare în judecată.

Reprezentantul pârâtului Ministerul Culturii al RM – Gheorghe Ursu, nu a recunoscut acțiunea solicitând respingerea acesteia pentru motivele de fapt și de drept invocate în referința anexată la dosar.

Reprezentantul persoanei terțe, Primarul mun.Bălți, în ședințele de judecată nu s-a prezentat, fiind citat legal și instanța, în temeiul art.218 lit. d) Cod Administrativ, a dispus soluționarea acțiunii în lipsă.

Examinînd cererea de chemare în judecată, audiind explicațiile părților, cercetînd probele anexate la dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, studiind normele legii aplicabile, instanţa de judecată conchide că aceasta este neîntemeiată și urmează a fi respinsă, din următoarele considerente.

În privința admisibilității acțiunii în contenciosul administrativ instanța de judecată reține următoarele.

În condițiile speței, actul administrativ - ordinul Ministrului Culturii nr.366 din 19.12.2023 Cu privire la retragerea avizului ministrului culturii nr.04/2/-09/1492 din 15 iulie 2022 (COD: PE10/08-24.06.2022), constituie în sine act administrativ individual defavorabil pentru SRL „Igan-Grup", pasibil controlului judecătoresc în ordinea contenciosului administrativ.

Or, conform art. 10 alin. (1) Cod Administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Art. 11 alin. (1) lit. a) Cod Administrativ prevede că, actul administrativ individual defavorabil este actul care impune destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 Cod Administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Art. 206 Cod Administrativ, prevede că, (1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare); b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare); c) impunerea la acţiune, la tolerare a acţiunii sau la inacţiune (acţiune în realizare); d) constatarea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic ori nulităţii unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acţiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acţiune de control normativ).

Conform art.208 Cod Administrativ, (1) În cazurile prevăzute de lege, pînă la înaintarea acţiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

În consens cu art. 162 Cod Administrativ, (1) Procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. (3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual.

Potrivit art. 209 Cod Administrativ, (1) Acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la:

a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia;

b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. Prevederile art.165 alin.(1) referitoare la nesoluţionarea în termen se aplică corespunzător.

Cu referire la procedura prealabilă, instanța remarcă că, la 26.12.2023, SRL „Igan-Grup”, s-a adresat Ministerului Mediului cu cerere prealabilă prin care a solicitat anularea ordinului nr.366 din 19.12.2023 cu privire la retragerea avizului Ministrului Culturii nr.04/2/-09/1492 din 15.07.2022 deoarece este nefondat (f.d. 18).

Prin decizia adoptată în procedura prealabilă a Ministerului Culturii al RM nr.08/5-09/144 din 17.01.2024, cererea prealabilă înaintată de reclamanta SRL „Igan-Grup” a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.20-22).

Nefiind de acord cu ordinul Ministrului Culturii nr.366 din 19.12.2023 Cu privire la retragerea avizului ministrului culturii nr.04/2/-09/1492 din 15 iulie 2022 (COD: PE10/08-24.06.2022) și decizia adoptată în procedura prealabilă nr.08/5-09/144 din 17.01.2024, la 19.02.2024, reclamanta SRL „Igan-Grup” s-a adresat în instanță cu prezenta acțiune împotriva Ministerului Culturii privind contestarea actului administrativ defavorabil, în termenul prevăzut de art. 209 Cod Administrativ.

Verificând acțiunile întreprinse de reclamantă în promovarea drepturilor și intereselor sale legitime, în corelare cu cadrul legal abordat supra, instanța de judecată constată cu certitudine că aceasta a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni, în special a urmat conduita prescrisă de lege în vederea tranșării pe cale extrajudiciară a litigiului iscat și s-a încadrat în termenul legal.

Prin urmare, instanța consideră că motive de inadmisibilitate în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) Cod Administrativ, nu se regăsesc.

În privința temeiniciei acțiunii în contenciosul administrativ instanța de judecată reține următoarele.

Materialele cauzei denotă că, la 21.04.2023, între Primăria mun.Bălți și SRL „Igan-Grup” SRL a fost încheiat contract de societate civilă prin care părțile s-au angajat să lucreze împreună, fără a constitui

o persoană juridică în scopul construcției a unui obiect comercial cu dispeceratul transportului public pe adresa mun.Bălți, str.Ștefan cel Mare, 65 (f.d.25-27).

Potrivit autorizației de construire nr.167 din 05.06.2023, eliberată de Primarul mun.Bălți, ca urmare a cererii SRL „Igan-Grup", s-a autorizat : executarea lucrărilor de construcție a Obiectului comercial cu dispeceratul transportului public, pe imobilul/terenul cu nr.cadastral 0300304.802, 0300304.827, 0300304.865 situat în mun.Bălți, str.Ștefan cel Mare și Sfînt nr.65, în următoarele condiții : Respectarea strictă a Contractului de societate civilă nr. 1-348 din 21.04.2023 și normativelor în vigoare, prevederile documentației de proiect elaborate în baza certificatului de urbanism pentru proiectare 72 din 21.02.2019 și verificate în mod stabilit, cu respectarea documentației de proiect avizate și coordonate în ordinea stabilită. Asigurarea supravegherii lucrărilor de construcție de către autor. Respectarea modului de gestionare a deșeurilor din construcții conform reglementărilor codului practic în construcții CP A.09.04:2014 „Gestionarea deșeurilor din construcții și demolări". Executarea lucrărilor de construcție în zile lucrătoare între orele 09.00-17.00. Nota : Responsabilitatea privind respectarea bazei legislative și normative, apariția divergențelor, litigiilor, prejudiciilor materiale legate de obiectul dat se asumă în mod solidar investitorului (beneficiarului) și participanților la proiectare/avizare/verificare/ expertizare/construire (f.d.24).

Prin dispoziția primarului mun.Bălți, nr.380 din 15.12.2023 Cu privire la suspendarea autorizației de construire nr.167 din 05.06.2023, în conformitate cu art. 29 alin. (1), lit. k), art. 32 alin. (1) a Legii RM nr.436 din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală", art. 12 alin. (1) a Legii RM nr. 163 din 09.07.2010 „Privind autorizarea executării lucrărilor de construcție", art. 11 alin. (1) lit. a) a Legii RM nr.160 din 22.07.2011 „Privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător", în temeiul art. 172 a Codului Administrativ al RM nr.116 din 19.07.2008, art. 29 a Legii 721/1996 „Privind calitatea în construcții" luînd în considerație adresarea SRL „Igan-Grup" nr. 30 din 11.12.2023, înregistrată cu nr.03-12/4437 din 12.12.2023 și procesul-verbal al ședinței extraordinare din 11.12.2023 - privind sistarea lucrărilor de construire din str. Ștefan cel Mare și Sfînt, 65, în scopul păstrării și evitării cauzării prejudiciilor clădirilor din apropiere și a căii pietonale, -

1. Se ia act de procesul-verbal al ședinței extraordinare din 11.12.2023 - privind sistarea lucrărilor de construire din str. Ștefan cel Mare și Sfînt, 65 (beneficiar SRL „Igan-Grup"), cu prezența Primarului mun. Bălți - Dl Alexandr Petkov; Viceprimar al mun.Bălți - Alexandr Usatîi; Arhitect-șef, Șef-interimar al Direcției Arhitectură și Urbanism - Ivan Macovschi; agentul economic (beneficiar) SRL „Igan-Grup" în componență de 3 persoane; Reprezentantul Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor; Reprezentantul Ministerului Culturii; activiști civici în componență de 2 persoane.

2. Se suspendă autorizația de construire nr. 167 din 05.06.2023, pe un termen de 90 zile, avînd în vedere încălcarea gravă de către beneficiar SRL „Igan-Grup" a prevederilor art. 23) Legii RM nr. 163/2010 „Privind autorizarea executării lucrărilor de construcție".

3. Pentru a nu pune în pericol integritatea clădirii din str. Ștefan cel Mare și Sfanț, 57 – „Casă de raport - Sediul serviciului Pază de Stat", înscrisă în Registrul monumentelor municipiului Bălți de importanță locală, aprobată prin Decizia Consiliului mun. Bălți nr. 4/7 din 19.06.2008, în care este amplasat sediul ÎS „Servicii Paza de Stat", ce este proprietate publică, numărul cadastral 0300304.216.01, precum și pentru a nu pune în pericol viața cetățenilor, beneficiarul SRL "Igan- Grup" este somat să umple cu sol groapa de fundație a construcției, cu respectarea procesului de completare a umpluturii și normativelor în vigoare.

4. Se instituie o comisie de anchetă internă pentru elucidarea modului de emitere a autorizației de construire nr. 167 din 05.06.2023, sub conducerea Primarului mun. Bălți - Alexandr Petkov. Componența

comisiei va fi stabilită prin Dispoziția Primarului. Rezultatele anchetei vor fi publicate pe pagina oficială a primăriei mun. Bălți (https://balti.md).

5. Se abrogă Dispoziția Primarului nr. 372 din 08.12.2023 „Cu privire la sistarea temporară a autorizației de construire nr. 167 din 05.06.2023".

6. Direcția secretariat va asigura introducerea mențiunii respective în registrul autorizațiilor de construire și va asigura expedierea copiei autentificate a prezentei dispoziții în adresa SRL „Igan- Grup"; Inspectorat Național pentru Supravegherea Tehnică; ÎS „Servicii Pază" a MAI, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență al MAI (f.d.12).

Prin ordinul Ministerului Culturii al RM nr.366 din 19.12.2023 Cu privire la retragerea avizului ministrului culturii nr.04/2/-09/1492 din 15 iulie 2022 (COD: PE10/08-24.06.2022), în temeiul art. 144 alin. (2) din Codul administrativ nr. 116/2018, art. 12 alin. (4) și alin. (5), art. 121 alin. (2) și art. 122 alin. (1) din Legea nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor, art. 5 alin. (3) din Legea nr. 163/2010 privind autorizarea lucrărilor de construcție, pct. 23 - pct. 25, pct. 27 și pct. 28 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73/2014, precum și în conformitate cu pct. 9 sbp. 11) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Culturii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 147/2021, s-a ordonat :

1. Se retrage avizul ministrului culturii nr. 04/2-09/1492 din 15 iulie 2022 (COD: PE 10/08-24.06.2022), emis în baza procesului verbal al ședinței Consiliului Național al Monumentelor Istorice nr. 10 din 24 iunie 2022 pentru obiectivul „Obiect comercial cu dispeceratul transportului public" din mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr.65.

2. Se obligă dl Igor Elemciuc să restituie, în termen de 5 zile, avizul ministrului culturii nr. 04/2-09/1492 din 15 iulie 2022 (COD: PE 10/08- 24.06.2022), emis în baza procesului verbal al ședinței Consiliului Național al Monumentelor Istorice nr.10 din 24 iunie 2022 pentru obiectivul „Obiect comercial cu dispeceratul transportului public" din mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr.65.

3. Retragerea avizului ministrului culturii nr.04/2-09/1492 din 15 iulie 2022 (COD: PE 10/08-24.06.2022) este opozabilă subiecților cărora le-a fost notificat faptul retragerii avizului vizat (f.d.15-17).

Prin dispoziția primarului municipiului Bălți nr.393 din 26.12.2023 Cu privire la retragerea autorizației de construire, în conformitate cu art. 29 alin. (1) lit. k), art. 32 alin. (1) a Legii RM nr.436/2006 „Privind administrația publică locală", art. 12 a Legii RM nr. 163/2010 „Privind autorizarea executării lucrărilor de construcție"; art. 11 a Legii RM nr. 160/2011 „Privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător"; art. 29 a Legii 721/1996 „Privind calitatea în construcții" și art. 145, art. 146 a Codului Administrativ al RM nr.116/2008, luînd în considerație adresarea Ministerului Culturii al RM, înregistrată sub nr.03-15/4582 din 21.12.2023 și în temeiul Ordinului nr. 366 din 19.12.2023 „Cu privire la retragerea avizului ministrului culturii nr. 04/2/-09/1492 din 15.07.2022 (COD: PE10/08-24.06.2022), a dispus: 1. Se retrage autorizația de construire nr. 167 din 05.06.2023. 2. Se abrogă p.2) al dispoziției primarului nr.380 din 15.12.2023 „Cu privire la suspendarea autorizației de construire nr. 167 din 05.06.2023"(f.d.13).

La 26.12.2023, SRL „Igan-Grup", s-a adresat Ministerului Mediului cu cerere prealabilă prin care a solicitat anularea ordinului nr.366 din 19.12.2023 cu privire la retragerea avizului Ministrului Culturii nr.04/2/-09/1492 din 15.07.2022 deoarece este nefondat (f.d.18-19).

Prin decizia adoptată în procedura prealabilă a Ministerului Culturii al RM nr.08/5-09/144 din 17.01.2024, cererea prealabilă înaintată de reclamanta SRL „Igan-Grup" a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.20-22).

Cadrul normativ general.

Conform art. 53 din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptăţită să obţină recunoaşterea dreptului pretins, anularea actului şi repararea pagubei.

Conform art. 3 Cod Administrativ, legislaţia administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăţilor prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ţinându-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept.

Conform art. 6 Cod Administrativ, procedura administrativă este activitatea autorităţilor publice cu efect în exterior, îndreptată spre examinarea condiţiilor, pregătirea şi emiterea unui act administrativ individual, spre examinarea condiţiilor, pregătirea şi încheierea unui contract administrativ sau examinarea condiţiilor, pregătirea şi întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică. Emiterea unui act administrativ individual, încheierea unui contract administrativ sau întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică sunt părţi ale procedurii administrative.

Conform art. 10 alin. (1) Cod Administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform art. 11 Cod Administrativ, actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;

b) acte favorabile – actele care creează destinatarilor săi un beneficiu sau un avantaj de orice fel.

Destinatarul unui act administrativ individual este doar persoana către care actul administrativ se îndreaptă. Terţii, ale căror drepturi sunt afectate de actul administrativ individual, nu sunt destinatarii acestuia.

Un act administrativ de acordare periodică a prestațiilor materiale sau băneşti este un act administrativ individual prin care o astfel de prestaţie se acordă pentru un număr determinat sau nedeterminat de perioade succesive.

Conform art. 16 Cod Administrativ, dreptul discreţionar al autorităţii publice reprezintă posibilitatea acesteia de a opta între mai multe soluţii posibile corespunzătoare scopului legii atunci când aplică o dispoziţie legală. Exercitarea dreptului discreţionar nu permite desfăşurarea unei activităţi administrative arbitrare.

Conform art. 17 Cod Administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform art. 18, 19, 20 Cod Administrativ, Interesul public vizează ordinea de drept, democraţia, garantarea drepturilor şi a libertăţilor persoanelor, precum şi obligaţiile acestora, satisfacerea necesităţilor sociale, realizarea competenţelor autorităţilor publice, funcţionarea lor legală şi în bune condiţii. Cererea prealabilă este instituţia care oferă o cale de soluţionare prejudiciară a litigiilor administrative. Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art. 21 Cod Administrativ, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să acţioneze în conformitate cu legea şi alte acte normative. Exercitarea atribuţiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăţilor persoanelor decât în cazurile şi în condiţiile expres stabilite de lege.

Conform art. 22 Cod Administrativ, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor. Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

Conform art. 30 Cod Administrativ, autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri cu efect retroactiv, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Autoritățile publice nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situațiile juridice definitive sau drepturile dobândite, decât în situații în care, în condițiile stabilite de lege, acest lucru este absolut necesar pentru interesul public.

În concordanță cu art. 31 Cod Administrativ, actele administrative individuale şi operațiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

Conform art. 118 Cod Administrativ, motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esențiale de drept şi de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreţionare trebuie să poată fi recunoscute şi punctele de vedere din care autoritatea publică a reieşit la exercitarea dreptului discreţionar. Motivarea trebuie să se refere şi la argumentele expuse în cadrul audierii.

Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde:

a) motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul;

b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreţionar, dacă este cazul;

c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigaţii, probe, audieri, opinii ale participanţilor contrare conţinutului final al actului etc.

Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual şi condiţionează legalitatea acestuia.

Motivarea nu este obligatorie în cazul în care:

a) autoritatea publică admite o petiţie în totalitate fără ca prin decizia de soluţionare a ei să fie afectate drepturile sau interesele legitime ale altor persoane;

b) acest lucru este prevăzut expres de lege; sau

c) autoritatea publică emite acte administrative individuale de acelaşi fel într-un număr mai mare sau automatizat şi, conform circumstanţelor de fapt ale cazului în parte, nu se cere o motivare.

Conform art. 137 Cod Administrativ, în exercitarea dreptului discreţionar atribuit, autorităţile publice trebuie să acţioneze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul.

Daca autoritatea publică poate decide discreţionar şi doar una din mai multe consecinţe juridice este legală, atunci dreptul discreţionar al autorităţii publice se reduce la alegerea consecinţei juridice/soluţiei legale.

Stările de fapt identice în esenţă se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv.

Dacă într-un caz autoritatea publică şi-a exercitat dreptul discreţionar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să îşi exercite dreptul discreţionar în acelaşi mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenţionează să îşi schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreţionar în cazuri similare.

Conform art. 189 alin. (1) Cod Administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

În conformitate cu art. 225 Cod Administrativ, instanţa de judecată nu este competentă să se pronunţe asupra oportunităţii unui act administrativ.

Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreţionar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) şi-a exercitat dreptul discreţionar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreţionar;

d) şi-a exercitat dreptul discreţionar conform scopului acordat prin lege.

În cazul în care au fost emise acte administrative individuale şi normative referitoare la securitatea naţională a Republicii Moldova, la exercitarea regimului stării excepţionale, la măsurile de urgenţă luate de autorităţile publice în vederea combaterii calamităţilor naturale, a incendiilor, a epidemiilor, a epizootiilor şi a altor fenomene similare, instanţa de judecată poate fi sesizată doar pentru exercitarea controlului următoarelor circumstanţe:

a) existenţa situaţiei excepţionale la data la care a fost emis actul;

b) competenţa autorităţii publice de a emite actul;

c) existenţa interesului public care justifică emiterea actului administrativ;

d) imposibilitatea efectivă a autorităţii publice de a emite actul în condiţii obişnuite.

Alte limitări ale examinării judiciare în cauzele de contencios administrativ sunt reglementate expres prin legi speciale.

Cadrul normativ special.

Art. 1 din Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993 prevede că (1) În sensul prezentei legi, monumente sunt orice bunuri imobile de patrimoniu cultural (în continuare – monumente), care reprezintă mărturii ale evoluţiei civilizaţiilor de pe teritoriul Republicii Moldova, precum şi ale dezvoltării spirituale, politice, economice şi sociale a acesteia, şi care sunt înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat (în continuare – Registrul monumentelor) şi în registrele monumentelor de importanţă locală.

(2) Toate monumentele, situate pe teritoriul Republicii Moldova, fac parte din patrimoniul ei cultural şi se află sub protecţia statului.

(3) Monumente care fac parte din patrimoniul cultural sunt considerate :

a) operele de arhitectură, sculptură monumentală, elementele sau structurile cu caracter arheologic, inscripţii, grote şi grupuri de elemente care au valoare naţională sau internaţională din punct de vedere istoric, artistic sau ştiinţific;

b) ansamblurile : grupuri de construcţii izolate sau grupate, inclusiv zone construite, care, datorită arhitecturii, unităţii şi integrităţii lor în peisaj, au valoare naţională sau internaţională din punct de vedere istoric, urbanistic, artistic sau ştiinţific;

c) siturile: lucrări ale omului sau opere rezultate din conjugarea acţiunilor omului şi naturii, precum şi zonele incluzând terenurile arheologice care au valoare naţională sau internaţională din punct de vedere istoric, urbanistic, estetic, etnografic sau antropologic.

(4) Ocrotirea monumentelor, indiferent de regimul lor de proprietate, reprezintă o activitate de interes public.

Art.10 din Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993 prevede că Activitățile în domeniul ocrotirii monumentelor constau în : prevederea şi asigurarea lucrărilor de evidență, studiere, punere în valoare, salvare, protejare, conservare şi restaurare; prevenirea deteriorării, mutilării şi demolării monumentelor; garantarea folosirii şi accesibilității monumentelor pentru diverse investigații, inclusiv în procesul de instruire şi propagare; tragerea la răspundere penală sau contravențională a persoanelor fizice şi juridice care au deteriorat, mutilat sau demolat monumente, a persoanelor responsabile de neîntreţinerea şi abandonarea acestora, precum şi repararea prejudiciului adus monumentelor. Ocrotirea monumentelor ţine de competenţa Parlamentului, Guvernului, consiliilor locale, președinților raioanelor şi primarilor.

În conformitate cu art.11^1 alin.(1) lit.a) şi e) din Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993, În domeniul ocrotirii monumentelor, autorităţile publice locale de nivelul întâi au următoarele atribuţii : a) colaborează cu Ministerul Culturii în scopul asigurării protejării monumentelor situate pe teritoriul administrat; e) eliberează actele permisive pentru efectuarea lucrărilor de intervenţie asupra monumentelor şi asupra bunurilor imobile aflate în zonele de protecţie ale acestora, conform avizului Ministerului Culturii.

Art.12 din aceiași Lege prevede că, (1) În scopul protejării monumentelor menționate la art.2 alin.(1)–(3), păstrării şi/sau regenerării mediului istorico-arhitectural ori natural al acestora, asigurării integrităţii percepţiei lor dinspre principalele direcţii de acces vizual, fiecare monument dispune de zonă de protecţie.

(2) Zona de protecţie se stabileşte perimetral, de jur împrejurul limitei exterioare a terenului monumentului, pe o rază de 100 m în intravilanul localităţilor urbane, de 200 m în intravilanul localităţilor rurale şi de 500 m în extravilan.

(3) Zona de protecţie menţionată la alin.(2) se stabileşte din momentul înscrierii bunului imobil în Registrul monumentelor.

(4) Delimitarea hotarului zonei de protecţie se realizează în baza proiectului zonei de protecţie a monumentului, elaborat în urma documentării şi investigaţiilor de teren, conform reperelor topografice, geografice sau urbanistice locale şi normelor metodologice aprobate de Ministerul Culturii.

(5) Pentru asigurarea realizării scopurilor specificate la alin.(1), pentru zona de protecţie a monumentelor se stabilesc/se instituie reglementări specifice de amenajare, de intervenţie la imobilele existente şi de intervenţie prin construcţii noi în această zonă.

(6) Zonele de protecţie ale monumentelor şi reglementările menţionate la alin.(5) se includ, în mod obligatoriu, în documentaţia de urbanism şi cadastrală a localităţii în baza avizului pozitiv al Ministerului Culturii.

(7) În caz de intersectare, prin suprapunere parţială, a zonelor de protecţie ale două sau mai multe monumente, pentru acestea, în documentaţia de urbanism şi amenajare a teritoriului, se stabileşte o zonă unificată de protecţie, fiind marcat hotarul unic al acesteia.

În conformitate cu art.16 alin.(1) și (2) din Legea enunțată, în scopul evidenței, studierii, punerii în valoare, salvării, protejării, conservării şi restaurării monumentelor pe principii ştiinţifice, organele de stat pentru ocrotirea monumentelor sunt obligate să înfiinţeze consilii ştiinţifice şi comisii, să consulte specialişti (jurişti, lucrători de muzeu, restauratori), luând în considerare la întocmirea Registrului monumentelor, precum şi la înscrierea monumentelor în acest registru, avizele corespunzătoare. (2) Regulamentele, indicaţiile metodologice, instrucţiunile şi normativele din domeniul ocrotirii monumentelor, secţiunile referitoare la ocrotirea patrimoniului cultural imobil din documentaţiile de urbanism şi amenajare a teritoriului, proiectele zonelor de protecţie ale monumentelor, proiectele de intervenţii la monumente şi în zonele lor de protecţie, examinate conform etapelor de execuţie (schiţă de proiect şi proiect de execuţie), sunt aprobate de către Ministerul Culturii în baza avizului pozitiv al Consiliului Naţional al Monumentelor Istorice (în continuare – Consiliu).

Potrivit art.23 din Legea privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993, (1) Protejarea, inclusiv conservarea şi restaurarea monumentelor, se întemeiază în baza principiilor doctrinare şi normelor ştiinţifice universal acceptate, a prevederilor documentelor din domeniu ale UNESCO, ale ICOMOS şi ale Consiliului Europei.

(2) Conservarea monumentelor este prioritară lucrărilor de restaurare sau construcţie.

(3) Restaurarea prin reparaţii şi lucrări adecvate de conservare prevede mai întâi măsurile ce ar stăvili avarierea şi ruinarea, păstrarea structurilor originale ale monumentelor fără a ştirbi valoarea lor istorică, artistică sau ştiinţifică.

În speță, obiectul contenciosului administrativ în prezenta cauză îl constituie verificarea legalității ordinului Ministerului Culturii al Republicii Moldova nr.366 din 19.12.2023 Cu privire la retragerea avizului ministrului culturii nr.04/2/-09/1492 din 15 iulie 2022 (COD: PE10/08-24.06.2022) pentru construirea obiectivului „Obiect comercial cu dispeceratul transportului public” din mun.Bălți, str.Ștefan cel Mare, nr.65.

Instanța reține că SRL „Igan-Grup” este proprietara terenurilor nr. cadastral 0300304.802, 0300304.827 din str.Ștefan cel Mare 65. Dreptul de proprietate a fost dobândit în baza contractului de vânzare-cumpărare nr.2149 din 18.06.2015, încheiat în urma licitației din 10.06.2015 (f.d.43-45).

La fel, se constată că în preajma acestor terenuri se află clădirea din str.Ștefan cel Mare 57 – „Casa de raport - Sediul Serviciului Pază de Stat” înscrisă în Registrul monumentelor municipiului Bălți de importanță locală (f.d.23).

La caz, instanța reține că la 15 iulie 2022, Ministrul culturii a aprobat avizul nr. 04/2-09/1492 (COD: PE 10/08-24.06.2022) în baza procesului-verbal al ședinței Consiliului Național al Monumentelor Istorice nr. 10 din 24.06.2022 pentru obiectivul „Obiect comercial cu dispeceratul transportului public” din mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr. 65.

La 11.12.2023, în cadrul unei vizite de lucru a reprezentanților Ministerului Culturii în mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr. 65, s-a constatat că construcția care se preconizează a fi edificată la această adresă (pentru care a fost eliberat avizul nr. 04/2-09/1492), este în imediata apropiere de construcția cu statut de monument istoric de importanță locală (casă de raport), pe adresa mun Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr. 57 (nr. cadastral 0300304.216.01) și înscrisă în Registrul monumentelor municipiului Bălți de importanță locală.

Instanța constată că s-a estimat că, intervențiile efectuate asupra solului și subsolului de pe adresa mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr. 65, ar putea prezenta pericol pentru monumentul de importanță locală din mun Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr. 57, iar în rezultatul acestor estimări, Ministerul Culturii a întreprins măsuri de verificare a procedurii anterioare de examinare a documentației (COD: PE

10/08¬24.06.2022) depuse în numele dlui Igor Elenciuc la Consiliul Național al Monumentelor Istorice la 20 iunie 2022 (proiectant S.R.L. „Vladmih-Company”), Arhitect - Șef Iurie Foca.

Astfel, reieșind din actul contestat, rezultă că în rezultatul verificării procedurii anterioare de examinare a proiectului de execuție privind constituirea obiectului comercial cu dispeceratul transportului public, din str. Ștefan cel Mare, nr. 65, mun. Bălți (regim de înălțime proiectat -S+P+E), au fost constatate următoarele :

1) proiectul de execuție privind constituirea obiectului comercial cu dispeceratul transportului public, din mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr.65, nu a fost depus în original la Consiliul Național al Monumentelor Istorice, fapt ce contravine pct. 25 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73/2014;

2) documentația depusă de S.R.L. „Vladmih-Company” - era incompletă, lipsind planul de consolidare a pereților monumentului istoric, fapt ce contravine art. 12 alin. (4) și alin. (5) din Legea nr. 1530/1993 privind ocrotirea monumentelor;

3) certificatul de urbanism pentru proiectare nr. 72 din 12.02.2019, avea termenul de valabilitate expirat la data depunerii documentației din 20.06.2022, fapt ce contravine pct. 24 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73/2014;

4) avizul Ministrului culturii din 05.12.2016 (COD:SP19/17- 01.12.2016) pentru faza schița de proiect la obiectivul - proiectarea unui pavilion comercial în complex cu dispeceratul transportului public la adresa mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 65 nu era valabil la data examinării la Consiliul Național al Monumentelor Istorice a documentației depuse la 20.06.2022, fapt ce contravine pct. 24 și pct. 27 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73/2014;

5) proiectul de execuție privind constituirea obiectului comercial cu dispeceratul transportului public, din mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr. 65, depus spre examinare la Consiliul Național al Monumentelor Istorice la 20.06.2022 nu era semnat de un arhitect-șef autorizat/ atestat în domeniul patrimoniului cultural arhitectural istoric, fapt ce contravine pct. 23 lit. f) coroborat cu pct. 24 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 73/2014;

6) în cererea din 02.06.2022, beneficiarul a solicitat aprobarea proiectului de execuție privind constituirea obiectului comercial cu dispeceratul transportului public, din mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 65, care anterior a fost aprobat odată (04 aprilie 2019) însă Consiliul Național al Monumentelor Istorice nu este în drept să examineze cereri de reconfirmare a aprobării documentației anterioare.

Analizând probele administrate în cauză, instanța constată că imobilul situat în mun. Bălți, str.Ștefan cel Mare 57, este inclus în lista monumentelor de municipiului Bălți, de importanță locală.

Conform art. 1 alin. (1)-(4) al Legii privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993, acesta beneficiază de protecție juridică specială și orice intervenție asupra sa necesită avizul CNMI.

Potrivit art. 16 alin. (4^2) al Legii nr. 1530 din 22.06.1993 și pct. 12 lit.g) și h) al Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014 (în vigoare la momentul emiterii actului contestat), CNMI are atribuția expresă de a aviza intervențiile asupra monumentelor istorice. Totodată, CNMI trebuie să se ghideze de principiile prevăzute la art. 23 din Legea nr. 1530 din 22.06.1993, și anume păstrarea autenticității și integrității monumentelor, precum și prioritatea conservării față de restaurare.

Astfel, instanța remarcă că, în baza statutului de monument de importanță locală amplasat în imediată vecinătate cu clădirea avizată spre construcție, mun.Bălți, str.Ștefan cel Mare, nr.57, beneficiază de un regim juridic special, care impune respectarea strictă a prevederilor normative în materie de protejare și conservare a patrimoniului cultural, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 1530 din 22.06.1993 privind ocrotirea monumentelor. Astfel, orice intervenție propusă asupra acestui monument trebuie să fie supusă unor evaluări riguroase și avizări prealabile din partea Consiliului Național al Monumentelor Istorice, asigurându-se că lucrările nu afectează autenticitatea, integritatea și valoarea istorică și arhitecturală a imobilului.

Respectiv, reieșind din constatările enumerate supra și anume faptul că la 11.12.2023, în cadrul unei vizite de lucru a reprezentanților Ministerului Culturii în mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, nr. 65 s-a constatat că clădirea care urma a fi edificată, este în imediata apropiere de monumentul de importanță locată și că intervențiile efectuate asupra solului și subsolului de pe adresa mun.Bălți, str.Ștefan cel Mare nr.65, ar putea prezenta pericol pentru monumentul de importanță locală, precum și faptul că în rezultatul verificării procedurii anterioare de examinare a proiectului de execuție privind constituirea obiectivului comercial, au fost constatate neconformități, la 19 decembrie 2023, prin ordinul Ministrului culturii nr.366 a fost retras avizul Ministrului culturii nr. 04/2/-09/1492 din 15 iulie 2022.

Instanța atestă că, decizia Ministerului Culturii este fundamentată pe imperativul menținerii integrității monumentului de importanță locală, accentuând importanța unei abordări imperative ce le au organele de stat pentru ocrotirea monumentelor, care potrivit Legii privind ocrotirea monumentelor nr. 1530-XII din 22.06.1993 sunt obligate să preîntâmpine deteriorarea monumentelor.

În aceeași ordine de idei, instanța reține că, există un raport rezonabil de proporționalitate între interesul public de conservare a patrimoniului cultural și restrângerea temporară a dreptului reclamantei de a construi un obiectiv comercial în imediata vecinătate a monumentului de importanță locală, în urma căruia există riscuri de a fi afectat. Astfel, interesul public de protejare a patrimoniului cultural național, prevăzut la art. 1 alin. (2) și (4) din Legea nr. 1530 din 22.06.1993, precum și la art. 59 din Constituția Republicii Moldova, prevalează asupra intereselor individuale în situațiile în care există riscul afectării valorii istorice, artistice sau științifice a unui monument.

În acest sens, instanța reține că Ministerul Culturii și-a exercitat atribuțiile conform cadrului legal, adoptând măsurile necesare în vederea menținerii integrității monumentului de importanță locală.

Conform art. 225 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, instanța de contencios administrativ nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității actelor administrative, ci doar asupra legalității acestora.

Instanța constată că, Ministerul Culturii a acționat în conformitate cu prevederile legale și nu a fost identificată o depășire a limitelor dreptului discreționar.

În segmentul dat, instanța va evidenția că, legalitatea, oportunitatea, discreția reprezintă dimensiuni juridice distincte ale actelor administrative care nu urmează a fi confundate. O asemenea concluzie nu rezidă direct din Codul Administrativ, care nu definește în general noțiunea de oportunitate sau dreptul discreționar, însă se deduce dintr-o analiză multiaspectuală a legislației conexe și doctrinei juridice.

Legalitatea unui act administrativ poate fi verificată prin raportare la următoarele condiții generale : conformitatea cu dispozițiile constituționale, cu legile adoptate de Parlament şi cu toate actele normative cu forță juridică superioară; competența emitentului; forma şi procedura prevăzută de lege. Principiul legalității evocă acea calitate a actului administrativ de a corespunde legii în accepțiunea *lato sensu*, atât din punct de vedere al categoriilor de acte normative incluse în sintagma lege, cât și din punct de vedere

al prescripțiilor legii în ceea ce privește forma, fondul și limitele competenței organului care emite actul administrativ.

Prin *oportunitate* înțelegem realizarea sarcinilor și atribuțiilor legale în termen optim, cu cheltuieli minime de resurse materiale și spirituale, dar cu eficiența cât mai mare, precum și alegerea celor mai potrivite mijloace pentru realizarea scopului legii. Oportunitatea vizează : momentul în care se adoptă actul administrativ (actualitatea), locul şi condiţiile concrete în care urmează să se aplice un act administrativ, conformitatea cu scopul legii, mijloacele, durata, calitatea vieţii şi interesul public.

Dreptul de apreciere sau puterea discreţionară reprezintă acea marjă de libertate lăsată la libera apreciere a unei autorităţi astfel ca, în vederea atingerii scopului indicat de legiuitor, să poată recurge la orice mijloc de acţiune în limitele competenţei sale. Dincolo de aceste limite, autoritatea respectivă va acţiona cu exces de putere ce poate fi cenzurat în instanţa de judecată.

Chestiunea oportunității actelor administrative este strâns legată de dreptul de apreciere (puterea discreționară) al organelor administrației de stat care reprezintă o facultate recunoscută de lege a acestor subiecți de drept în alegerea soluțiilor celor mai adecvate pentru aplicarea eficientă a legii.

Legislatorul autohton prin dispoziția art. 225 alin. (1) din Codul Administrativ, a exceptat expres de la controlul judecătoresc, segmentul de oportunitate a actului administrativ, totodată a limitat competențele instanței în verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar la următoarele elemente : luarea în considerare a tuturor faptelor relevante; respectarea limitelor legale ale dreptului discreţionar; exercitarea dreptului discreționar conform scopului acordat prin lege.

În aceste condiții, instanța nu poate substitui autoritatea publică în exercitarea dreptului său discreționar, neavând competența de a impune Ministerului Culturii o anumită conduită sau de a interveni în procesul decizional al autorității publice, întrucât nu s-a demonstrat o depășire a limitelor dreptului discreționar, iar acțiunile Ministerului Culturii au fost realizate cu respectarea normelor legale și a competențelor stabilite prin lege.

În context, se atestă că, cererea reclamantei privind anularea Ordinului nr.366 din 19.12.2023, precum și decizia nr. 08/5-09/144 din 17.01.2024 adoptată în procedura prealabilă, este neîntemeiată, întrucât autoritatea publică a întreprins măsurile necesare în vederea ocrotirii monumentelor, în limitele competențelor sale legale și cu respectarea procedurii prevăzute de Legea nr. 1530 din 22.06.1993 Regulamentului de organizare şi funcţionare a Consiliului Național al Monumentelor Istorice, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 73 din 31 ianuarie 2014 (în vigoare la momentul emiterii actului contestat).

Celelalte argumente invocate de partea reclamantă nu au relevanţă, deoarece nu denotă încălcarea esenţială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru anularea actului administrativ contestat şi urmează a fi respinse.

În acest context, analizând argumentele expuse de reclamant în cererea de chemare în judecată în coraport cu circumstanțele de fapt ale speței și normele legale citate supra, instanța de contencios administrativ constată că, acțiunile pârâtului sunt întemeiate, or, poziția reclamantei expusă în cererea de chemare în judecată, este una nefondată, care se bazează pe interpretarea eronată a normelor de drept material și pe argumente neprobate.

Coroborând normele legale citate cu circumstanțele speței, instanța deduce, că activitatea administrativă efectuată de către Ministerul Culturii este una legală și întemeiată. Or, autoritatea publică la soluționarea speței a cercetat complet și multiaspectual circumstanțele și în limita competenței, a emis actul administrativ prin care și-a realizat scopul său legal.

Astfel, analizând normele legale citate mai sus în coraport cu circumstanţele de fapt ale speţei şi materialul probatoriu administrat, instanța conchide că, nu a constatat admiterea a careva abateri la emiterea actului administrativ de către Ministerul Culturii.

Totodată, analizând argumentele expuse de reclamant în cererea de chemare în judecată în coraport cu circumstanțele de fapt ale speței și normele legale citate supra, instanța de contencios administrativ constată că, acțiunile autorității pârâte sunt întemeiate, or, poziția părții reclamante, expusă în cererea de chemare în judecată, este una nefondată, care se bazează pe interpretarea eronată a normelor de drept material.

În aceiași ordine de idei, instanța concluzionează că, în speță, actele administrative contestate nu încalcă principiul proporționalității între mijloacele folosite şi scopul urmărit, bazându-se pe probleme identificate, justificate obiectiv şi rezonabil.

Conform art. 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sânt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a) - e).

În conformitate cu prevederile art. 224 alin.(1) lit. f) Cod Administrativ, instanţa de judecată,

h o t ă r ă ş t e :

Acțiunea de contencios administrativ, înaintată de către SRL „Igan-Grup” împotriva Ministerului Culturii, persoană terță Primarul mun.Bălți, cu privire anularea actului administrativ – Ordinul nr.366 din 19.12.2023, precum și decizia nr. 08/5-09/144 din 17.01.2024 adoptată în procedura prealabilă, ***se respinge ca fiind neîntemeiată.***

Hotărîrea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărîrii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău (sediul Rîşcani).

Preşedintele şedinţei,
judecătorul Igor Barbacaru